



Улмо эл, порымик да гим верр!

44-ше (3432) №,  
2019 ий 2 ноябрь,  
шуматкече.

Будь готов/

# ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

4 ноябрь – Калыкын икоян улмо кече.



## КУРЧАК – КАЛЫК АРАЛТЫШ



Ф. ЛЕБЕДЕВАН фотожо-влак.



**Йолташ-влак!**

**ПОДПИСКЕ**

2020 ийын

икымше пелийжылан подписке кая! «Ямде лий» газетлан возалташ вашкыза!

Ак – 337 тенгеат 44 ыр.

Рекламе.



Школ библиотекешыкыда ик экземпляр «Ямде лий» газет яра мия. Тыгай польшым пуымыжлан М.А.Кастрен ушемлан (Финляндий) кугу таум ойлена.

Ик жаплан шинчадам кумалтыза да шоналтыза: нине курчак-влак чонан лийыт ыле гын, мом ыштат ыле? Йодышлан түрлө вашмут лийын кертеш. Мотор вургеман кажне курчак шке шочмо калыкше нерген каласкала ыле манын, шонем. Вара чыланат, кидым ваш кучен, кугу йогыныш ушнат ыле. Илышыштат тыгак. Российыште түрлө-түрлө калык-влак илат, кажныже ойыртемалтше, но пырля нуно виан калыкыш савырнат. А теве тыгай курчак-влак посна-посна калыкын шнуй аралтышыжлан шотлалтыт.

Йоча-влак, кө түрлө калык вургеман курчакым пога? Мемнам палдарыза.

**Л. СЕМЕНОВА.**

Снимкыште: 25-26 октябрьыште Йошкар-Олаште эртаралтше «Марий вургем пайрем унала үжеш» фестиваль-конкурсыш кондымо курчак-влак.



## Родо-тукум пушенге

23 октябрьште школыштына Родо-тукум финн-угор калык-влакын кечыштылан пӧлеклалтше пайрем эртыш. Ме, йоча-влак, калык-влак нерген материалым поген, родо-тукум пушенгым сӧрастарышна. Ёдыр-рвезе-влак тӱрлӧ калыкын йомакшым модын ончыктышт, почеламутым ойлышт, модыш дене модыч. Мый шочмо марий калыкем нерген каласкалышым да В.Изилянован «Мый тышан шочынам» почеламутшым сылын лудым.

**Артём ВАСИЛЬЕВ.**

**Шернур, Купран.**

2019

Международный год  
языков коренных народов

## Лӊд И пламень

0+

### да У ий Сӱрет конкурс

1 вер – 1000 тенге  
2-3-шо  
вер –  
шергакан  
пӧлек.  
1 декабрь  
марте  
редакций-  
ыш кол-  
тыман.



Рекламе.

Увер

Российысе тӱвыра да просвещений министерстве-влак, «Яндекс» компаний «Культурный марафон» тӱвыра да тунемме акцияым эртарат. Тушко 1-11-ше класслаште тунемше-шамыч, туныктышо, книгагудо пашаен, ача-ава-влак ушнен кертыт. Марафон кок этап гыч шога. Марафоныш ушнаш кумылан-влаклан [edukation.yandex.ru/culture](http://edukation.yandex.ru/culture) сайтыште регистрацийым эртыман.

\*\*\*

Авиацийын да южышто иймашын историйышт дене А.Ф.Можайский лӱмеш тӱнямбал олимпиадышке ушнаш шонеда гын, 12-18 ияш ӱдыр-рвезе-влак, 31 декабрь марте йодмашым пуэн кертыда. Олимпиаде кок тур дене эртаралтеш. Йодыш-влакым [olymp/as-club.ru](http://olymp/as-club.ru) сайтыште рашемден кертыда.

\*\*\*

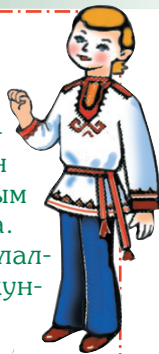
Марий Элыште «Патриот» военно-патриотический парк да «Авангард» тунемме-методике рӱдер почылтыт. «Патриот» парк шымлыме, кычалме, ончерым кельшта-рыме, спорт тагасымаш, армийлан ямдылалтме пашам виктараш тӱналеш. Тиде тӱрлӧ площадкыште: рӱдола-се Сенымаш паркыште, Марий кугыжаныш университетыште, Самырык-влак полатыште – эртаралтеш. Подростко-влак «Авангард» рӱдерыш вич кечаш тунемме сборыш погынаш тӱналыт.

## Йылме поянлык

Мый марий йылме ден литератур предметым эн чот йӧратем. Тудым З.А.Беляева вӱда. Уроклан эре ямдылалтам. Мый марий кундемем, калыкым йӧраташ тунемам.

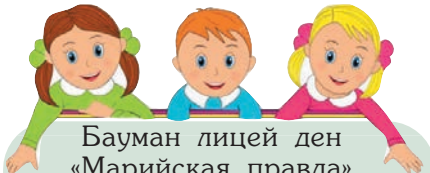
Кабинетнажат моткок поян. Тыште марий йылме дене лекше книга, журнал да газет шуко уло.

**Дмитрий РЯБЕНИН.**  
Советский, Кодам.



## Историйым шергалына

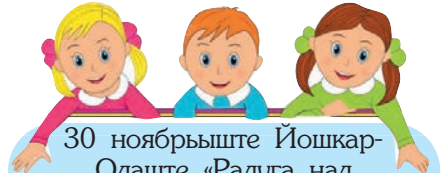
1941 ий 7 ноябрьште Москваште Йошкар площадыште Кугу Октябрь социалистический революциялан 24 ий теммылан пӧлеклалтше военный парад лийын. Парад гыч вигак совет войска-влак фронтыш, Москвам аралаш каеныт. Военный парад чумыр совет калыкын, элын вий-куатшым нӧлталын да Совет Ушемем сенаш лийдымым тӱнялан палдарен. Российыште 7 ноябрь Воинский чап кече семын палемдалтеш.



Бауман лицей ден «Марийская правда» газет «Школа журналистики» проектым эртарат. Тушко ушнаш кумылан-влаклан [word-school.yo@gmail.ru](mailto:word-school.yo@gmail.ru) адресышке автобиографияым да фотом колтыман. Проектын участникше-влак очно, тыгак дистанционно тунемаш тӱналыт. Тунеммаш яра эртаралтеш.



«Интеллектуал» тӱвыра да увер рӱдер «Кувавайын шондыкшо» конкурсым увертарен. Тушко кажне кумылан ен ушнен кертеш. Кидпаша-влакым 17 декабрь марте Йошкар-Ола, Красноармейский урем, 41, 407 пӧлем адрес дене колтыман. Пӧлек-шамычым шкет шонгыен-влакын илыме пӧртлашке пуэдат.



30 ноябрьште Йошкар-Олаште «Радуга над Кокшагой» тӱнямбал фестиваль-конкурс эртаралтеш. Конкурсыш мураш, кушташ, сӱретлаш, семӱзгар дене шокташ, почеламутым каласкалаш йӧратыше, модо дене кылым кучышо тӱрлӧ ийготан-влак ушнен кертыт. Йодмашым [mad-kokshagoy@bk.ru](mailto:mad-kokshagoy@bk.ru) адрес дене 21 ноябрь марте колтыман.

## Нигö огеш мондалт



Икымше октябрыште Токтарсола ялыштына уэмдымеobeliskым почыныт. Тиде чапкүм Кугу Ачамланде сарыште лийше да геройла вуйым пыштыше салтак-влаклан шогалтыме. Тыге возымо: «Нигö огеш мондалт, нимо огеш мондалт». Памятник йыр мотор клумбым верандыме.

Обелиск почмаште район гыч шуко уна лийын. Чаманен каласаш логалеш, тылын ик труженикше веле толын кертын. Тудын поро тыланымашыже чонеш логалын. 6-шо классыште тунемше-влак сар нерген мурым йонгалтареныт. Мучашлан 9-ше классыште тунемше рвезе-влак гирляндым да ялысе калык пеледышым пыштеныт.

**Ангелина ФОМИНЫХ.**

**У Торъял район.**

### Тау, кочай!

Коркатово лицейын пурла могырыштыжо шарныктыш шога – салтак ден аваже. Памятник шучко сарым шарныкта. Кугу Ачамланде сарыш мемнан ял гыч ятырын каеныт. Нунын коклаште – мыйын кочам А.Я.Яковлев. Тудын пұрымашыже миллион салтакын гай кочо лийын: 1942 ийыште увер деч посна йомын. Тачат нимат огына пале. Сеньгымаш верч вуйжым пыштыше кочанам нигунам огына мондо.

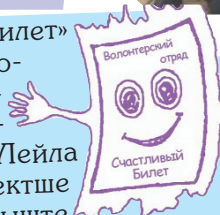
**Валерия САИНА.**  
**Морко район.**



**2020 ий –  
Сеньгымашлан  
75 ий.**



**В**олжск оласе «Счастливый билет» волонтер отряд «Доброволец России – 2019» всероссийский конкурсын финалышкыже лектын. 14-17 ияш-влак коклаште Лейла Зулкарнееван «Танцуют все!» проектше «Вдохновлённые искусством» танасыште ойыртемалтын. Аделина Гильманова «Ребята – повара» проектшым аклымашке луктын. Пашажым «Помощь детям» танасыште эн сайлан шотленыт. Удыр-влак изинек эмганен кушшо икшы-ве-влакым волонтер-влакын полшымышт дене куш-таш кумыландаш, кочкаш шолтымо мастарлык-лан туныкташ тўналыт.



### Поро паша вуча

Россий Федерацийын Президентше пелен йочан праважым аралыме шотышто уполномоченный «Команда защиты детства» всероссийский акцияым увертарен.

Тўн шонымашыже: йочам аралыме поро пашашке шукурак еным чумыраш да ты сомылым шукемдаш. Тушко кажне кумылан ег ушнен кертеш. Акции 1 декабрь марте шуйна.

**Тидлан ыштыман:**

1. Ийготыш шудымо-влакын праваштым аралыме шотышто поро пашам ыштымыда але проектш ушнымыда нерген каласкалыман.

2. Соцкыллаште, #КомандаЗащитыДетства, #ЗащитаДетства хэштеглам кучылын, поро пашада нерген уверым, фотом але видеом верандыман.

3. KomandaDetstva@mail.ru. адресышке анкетым колтыман.

4. Вашмутым вучен шуктыман, тыланда регистрационный номерым пуат.

5. Соцкыллаште тендан аккаунтдам кажне ег ужын кертым эше ик гана тергыман.



### Икымше гана

4 ноябрыште Всемарийский йоча калык семүзгар оркестр Э.Сапаев лүмеш Марий кугыжаныш академический опер да балет театрыште икымше концертым ончыкта. Оркестрыште Марий Эл Республикысе 15 сымктыш школ: Йошкар-Ола, Волжск ола, Медведево, Марий Турек, Шернур, Кужэнгер, Советский районла, тыгак И.С.Палантай лүмеш тўвыра да сымктыш колледж – гыч 100 наре самырык музыкант шокта. Нуным Марий Эл Республикысе тўвыран сулло пашаенже, Национальный президент сымктыш школын туныктышыжо Николай Павлович Мантусов вуйлата.

Уверым [deti.gov.ru/projects/komandazashitydetstva/info](http://deti.gov.ru/projects/komandazashitydetstva/info) ссылке дене ончыман.



# Тылат, Марий Элем, эн сылне, Тылат төр шогышо уке!

**4 ноябрь –  
Марий Элын  
100 шочмо кечыже.**

Шыжа тылзын 25 кечынже ме, Морко районысо школлаште этнокультур предметлам туныктышо-влак, Зеленогорский школын унаже лийна. Тышке толшо кажне енлан шинчаш вик икте перна: кум йылме дене кутырышо икшыве-влак шочмо йылымштым ик кўкшытыштö ужыт. Марий йоча марла веле огыл, тыгак рушлат да татарлат пелештен колта. А татар икшыве туге сöралын марла кутыралта, чонет куана... Ты кечым мый, чынжымак, пиаланлан шотлен кертам. Тыге шонаш түрлö амал уло. Морко кундемнам чапландарен шогышо эн виан туныктышын урокшым чон куанен ончышна. Зеленогорский школышто марий йылмым,

## Кум йылме дене мутланат



**Синк-вейн**

Марий Эл  
Шерге, лишыл.  
Ырыкта, кугешныкта, шымата.  
Тыгай вер уке нигушто.  
Шочмо лукна.  
**Ирина УРАЗАЕВА.**  
Морко, Шүргыял.

ИКН предметым туныктышо М.А.Воробьева 2017 ийыште «Уста марий туныктышо» республикысе тагасымаште сенгышыш лектын. Моско олаште эртаралтше всерос-

сийский конкурсыштат ойртемалтын. Туныктышо Н.Г.Малинина кугыжаныш марий йылме дене виш урокым пуыш. «Марий Элем – шүмбелем!» пайрем концерт түрлö калыкын икшывышт-влакын келшен илымыштым эше ик гана пенгыдемдыш.

**Е.В.ГРИГОРЬЕВА, марий йылме туныктышо-влакын методушем вуйлатыше.**

### 1. Кö тыге серен:

« ... тунам ме, Озангыште тунемше самырык еншамыч, түшкан шолып погынен, марий калыкым пызыралт илыме деч утараш кўлмö нерген, ты шотышто автономий нергенат мутланаш тўналынна».

2. 4 ноябрьыште МАО нерген Декретым кö пенгыдемден?



Мыйын

шочмо верем – Марий Купто ял. Тудо ий еда узмеш да моторештеш. У пöрт-влакым чонгат, тыгак почто, кевыт-влак, клуб, эмлымвер улыт. Ялысе кугу школ, йочасад кажне кечын у тукумым вашлийын, кастене мöнгышкышт ужатат. Шочмо ялем деч райрүдö марте – лу километр. Кажне кечын ныл гана автобус кудалыштеш. Калык пуч дене йоген толшо вўд да пўртүс пуымо кандытул дене пайдалана.

**Анастасия ОРЛОВА.**

Марий Турек район.

## Эн сылне пўртүс

Географий книгаг шерын лектымат, умылышым: эн сылне пўртүс лонгаште да эн йöнан верыште илена улмаш. Йўдвел Иян океан вельште илышыже сай кенезым ужеш мо? Олык пеледышын мўян ўпшыжым пала мо? Сылне йўкан шўшпык мурым колеш мо? Уке, шонем. Але тебе мланде шарын покшел ужашыштыже, экваторышто, пўртүс йöршын ок вашталт: эре кенез, эре йўр. Пустыньыште илыше-влакше мом ужыт гын?

Ошма тўтаныште орланат, очыни. Кеч ик гана ече дене мунчалтен ончем ыле... Уке, мамык

думет нунылан пўралтын огыл. Марий Элна Мландын икарда климатан ужашыштыже верланен, сандене пўртүс түрлö койышыжым ончыкта. Мыланем чылажат келша: ош ужга дене леведалтше мландыжат, шошым коремлаште шыргыктен йогышо вўдшат, чевер шокшо кечыжат, шöртнö тўсан шыжыжат. А кенез кечыже могай кужу – 17 шагат да 34 минут. Марий Элем да тыгай пўртүс лонгаште илымем дене мый кугешнем.

**Надя ПЕТУХОВА.**

Морко, Купсола.

*Шочмо вер*

## Театрын икоян ешыже йомакым шочыкта



Фотом еш архив гыч налме.



«Театр» шомакым колмеке, шинча ончылнына эн ончыч артист-влак сўретлалтыт. «Курчак театр» вес семынрак конча: артист-влакым огыл, а курчак-шамычым ужына. Тыгодым йомакысе герой-влакын йўкыштым колына.

Спектакльым калык ончык лукмо деч ончыч артист-влак деч посна мыняр арня, тылзе дене тўрлө цех пашам ышта: декораций цех, бутафор цех, ургымо цех, реквизит цех. Мыняр ег спектакльым шындымаште тырша: режиссёр, композитор, ургызо, йўк режиссёр, тулым волгалтарыше художник, столяр, конструктор да молат. Нунын коклаште – художник-декоратор. Респуб-

ликысе курчак театрыште декораций цехым Р.Г.Паткиева (снимкыште) 2004 ий гыч вуйлата. Роза Геннадьевна паша корныжо Марий самырык театрыште тўнгалын: ондак художник-бутафор, вара декораций цех вуйлатыше лийын.

**– Роза Геннадьевна, декораторын пашаж дене палдарыза.**

– Декораторын пашаже – декорацийым сўретлаш. Паша моткоч онгай. Кажне спектакльын – шке декорацийже. Тудо ойыртемалтше лийшаш. Ончаш толшо-влаклан йомакыште улмыштла чучшо манын, чот тыршыман. Спектакльысе действийлан келшыше сценым сўрастарена. Бутафор цех дене пырля пашам ыштена манаш лиеш. Эн ондак курчакым пластилин дене ненчена, вара ўмбачше гипсым пыштена. Тыгак поролоним, моло

тўрлө материалым кучылтына. Кызыт чиялташ могай гына чия уке. Ме акрил дене сўретлена. Декораций деч посна спектакль ок модалт, садлан пашана кўлешан.

**– Моло театр-влак дене тагастарымаште курчак театрын ойыртемже могай?**

– Мемнан театрыште чылажат курчак дене кылдалтын. Декорацийымат курчаклан келшышым ыштена. Мый шке пашам уло кумылын шуктем.

**Х.АЛЕКСАНДРОВА мутланен.**

## Кажнын – шке рольжо



«Театр – тиде искусствын храмже», – тыге ойлен В.Г.Белинский. Мыланем театр – тиде илыш. Кугу полатышке пурымек, вес тўняшке логалмемла чучеш.

Спектакль тўнгалмеке, актёр-влак дене пырля улам. Нунын дене шортам, ойгырем, куанем, воштылам да сырем. «Уло тўня – тиде театр. Тушто ме чылан актёр улына», – ойлен У.Шекспир. Чынак, мемнан тўня – тиде моткоч кумда сцене, тушто ме илена, модына. Кажнын шке рольжо уло.

**Анна ГЕРАСИМОВА.**

**Морко, Коркато.**



## Кугешнена!

Мыланем М.Шкетан лўмеш Марий национальный драме театрын самырык артистше-влак Акпарс Иванов ден Андрей Яруков келшат. Нуно коктынат Пётъял школым тунем пытареныт. Шукерте огыл мемнан школышто Н.Лесковын пьесыж спектакльым ончыктеныт. Акпарс оролын, Андрей шонго кочан рольжым модыныт. Ме нунын дене кугешнена.

**Андрей МШАРОВ.**  
**Волжский, Пётъял.**

Театрыште шуко ег пашам ышта. Сўретыште ончыктым профессиональ-влакым палыза.



# Йылме пеледышым пого

**1 Мут-влакым шындыза.**  
 Шөртньö \_\_\_\_\_ толын. Пушенге-  
 влак \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_,  
 тўсан улыт. Южгунам \_\_\_\_\_ йўреш, юалге  
 \_\_\_\_\_ пуалеш. Кайык-влак \_\_\_\_\_  
 эдыш чонештат. Кече койын \_\_\_\_\_.  
 Йоча-влак кажне эрдене \_\_\_\_\_ вашкат.

Кўшыл категориян туныктышо, Россий Президентын грантшым кок гана налше, Россий Федераций общий образованийын почётан пашаенже, Йошкар-Оласе 21-ше номеран школышто кугыжаныш марий йылме урокым вўдышö **О.Н.ВАСЕНИНА** ямдылен.



## «Шыже пайрем» теле почеш иктемшылаш урок



**2 Сўрет почеш текстым чоңыза.**

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**3 Йодыш-влакым возыза.**

\_\_\_\_\_

- Икымше тунемме чырык мучашке лишемын.
- Школышто Шурно пайремым эртараш ямдылалтыт.
- Школысо коридор, актовый зал шыже пагытлан келшышын сōрастарыме улыт.
- Йоча-влак шке кид дене тўрлö ўзгарым ыштеныт.
- Пайремышке ача-ава-влак да моло уна-влак толыныт.
- Пайрем пеш веселан эртен.

**4 Лўм мут-влакым келыштарыза.**  
 Тамле \_\_\_\_\_, тутло \_\_\_\_\_,  
 \_\_\_\_\_, кочо \_\_\_\_\_,  
 \_\_\_\_\_, шере \_\_\_\_\_,  
**ш и н ч а л а н**  
 \_\_\_\_\_, шадыр-  
 ге \_\_\_\_\_,  
 шопо \_\_\_\_\_.



**5 Калыкмут-влакым рушлашке кусарыза.**

1. Шошым вашке, шыжым куане. \_\_\_\_\_
2. Шыже кече латкок тўрлö. \_\_\_\_\_
3. Шыжым коракат мокта. \_\_\_\_\_
4. Шыжым кава ўлыкö вола. \_\_\_\_\_

**6 Распространённый предложенийш савырыза.**

Каникул эртыш. \_\_\_\_\_

Йоча-влак каят. \_\_\_\_\_

Ача-ава-влак ужатат. \_\_\_\_\_

Туныктышо-влак вашлийыт. \_\_\_\_\_

Тунемме ий тўналеш. \_\_\_\_\_

**7 Шкендан нерген возыза.**

Мый \_\_\_\_\_ клас-  
 сыште тунемам. Тений мемнан \_\_\_\_\_ предмет-  
 влак ешаралтыныт. Школышто \_\_\_\_\_ йыл-  
 ме-влакым тунемам. Мыйын шочмо йылмем – \_\_\_\_\_  
 йылме. Мыланем утларак \_\_\_\_\_ йылмым тунемаш  
 келша. Эше мый \_\_\_\_\_ йылмым тунемнем.

**8 Шыжымсе пайрем-влакым палыза.**

Аван кечыже,  
 Шинчымаш кече,  
 У ий, Марий  
 Элын шочмо  
 кечыже,  
 Сенгымаш кече,  
 Илалше-влакын  
 кечышт, Рошто,  
 Калыкын икоян  
 улмо кече.



### Радамым шуйо.

Шыже.

Чодыраште пушенге-влак  
түрлө түсан улыт, пеш моторын  
койыт. Янлык-влак кочкышым ямдылат.  
Сүретыште урым ончыктенам. Тудо  
понгым, пүкшым пога, телылан пыжашышкы-  
же опта. А понгым пушенге укшыш кереда.  
Тыге ур телым огеш шужо, кужу теле мучко  
кочкашыже уло.



Авторын сүретыше.

**2 ноябрь - Пөръен-влакын  
түнъямбал кечышт.**



Школыштына шыжылан пөлеклалтше пай-  
рем эртыш. Тушко 1-7-ше класслазе йоча-  
влак ушнышт. Вүдышө-влак Диана  
Кузнецова ден Артём Зорин түрлө моды-  
шым, конкурс-влакым эртарышт.

Почеламут, муро-влак йонгышт. Эн  
түнжө – пакчасаска, лышташ, нөшмө  
гыч ыштыме модыш-влак конкурс. Мо  
гына уке! Кавун каретыш, кабачок  
пушыш, китыш, баклажан пингвиныш,  
лышташ ора пүркытыш, кечшудо кичке  
шоншыш савырненыт (**снимкыште**).  
Ончет да öрат веле! Мучашлан чыла-  
ныштым школ пакчаште ончен кушты-  
мо чевер олма дене сийлышт.

**Г.МЕДВЕДЕВА, туныктышо.  
Шернур, Мустай.**

**Юра  
МОЧАЛОВ.  
Советский, Öрша.  
Туныктышо –  
Р.Г.Антропова.**

### Калык пале

*Мераф  
ошемаш тїфалмеке,  
тылзе гыч лум толеш.  
Кайыккомбо тїшкан  
эрвел шулдыржо кугу гын,  
теле вашке толеш.*

**-РА мучашлан  
мут аршаш**

### Шыже койыш

Мландымбалым тўтыра  
Эрден-эрак петыра.  
Пушенгат ынде чара –  
Шыже толмым шижтара.  
Ончал, могай чодыра!  
Лышташ уке, укш чара,  
Чыла вере чоштыра.  
– Тиде могай мундыра?  
Чылт шуркал(ы)ше име ора!  
– Шоншо капшым пўтыра –  
Шкенжым тыге утара.  
Пият урмыж чытыра,  
Шокшо пыжашышке пура.  
Мардеж у-у-уе мура,  
Тыгай шыже пеш ура.  
Кенежлан эше тора,  
Мландымбалым лум ура.  
Лийже шыже пеш ура.  
Рвезе чон эре мура.

**Лев СОШИН.**



Индекс: П4696.  
Тираж 1150 экз. Заказ  
Формат – А-4-8.  
Тўн редактор  
Л.В.СЕМЕНОВА.

[https://vk.com/yamde\\_lii](https://vk.com/yamde_lii)  
[https://ok.ru/yamde\\_lii](https://ok.ru/yamde_lii)  
E-mail: [yamde\\_lii@mari-el.ru](mailto:yamde_lii@mari-el.ru),  
[yamde\\_lii@mail.ru](mailto:yamde_lii@mail.ru)  
Сайтын адресше: [yamde-lii.pro](http://yamde-lii.pro),  
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

**УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:** Марий  
Эл Республикысе культур, печ-  
ать да калык-влакын пашашт  
шотышто министерстве, «Ямде  
лий» газет» кугыжаныш уни-  
тарный казна предприятий.

Газетым редакцийште погы-  
мо да версталыме, «Марий Эл Республикысе Правительствын типо-  
графийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типо-  
графийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Массовый коммуникаций  
сферыште да культур наследиым  
аралымаште законодательством шук-  
тен шогымым эскерыше Федеральный  
службын Приволжский федеральный  
округысо управленийыштыже регист-  
рироватлыме.  
Номер – ПИ №ФС 18-1999,  
2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Печатьыш пуымо жап  
– 14-00,  
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шоныма-  
шышт түрлө лийын кертыт. Се-  
рыш-влак мөнгеш огыт колталт.  
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательнын адрес-  
ше: 424006, Йошкар-Ола, СССР  
Вооружённый Вийын  
70-ше идалькыше урем, 20-шо пöрт.

**Памятник  
воктене**

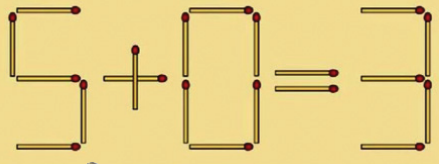
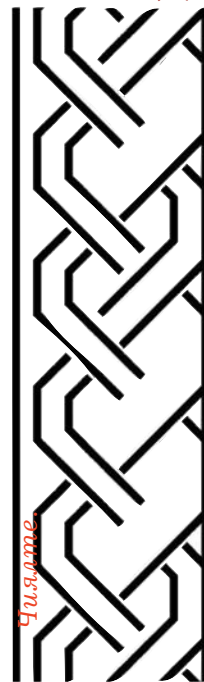


**Надя ВОЛКОВА.**  
Шернур, Лажъял.  
А.С.Пушкин да Е.Онегин  
дене пырля (Йошкар-Ола).

**Конкурс**



Чыяте



Ик шырым  
верже дене  
вашталтен,  
чын вашмутым  
ыштыза.



**«Чвок-чвок» йўкланат**

Авам пазар гыч ош тўсан индюк-влакым  
налын конден. Изиракышт годым нуным авам  
пукша ыле, а кызыт – чыланат. Индюк-влак  
шудым, парентгым, пырчым кочкыт. Кушкын  
шуыт гын, комбо гай кугу лийыт. Индюк-влак  
нигӧ деч огыт лўд, эре почеш коштыт. Мый нуным  
«гули-гули» кычкырем. Ваштареш «чвок-чвок»  
йўкым пуат. Нине кайык-влакым эскераш онгай.



**Регина ПЕТУХОВА, 4-ше класс.**

**У Торъял,  
Кузнеч.**

Кӧ  
эн тале  
математик?

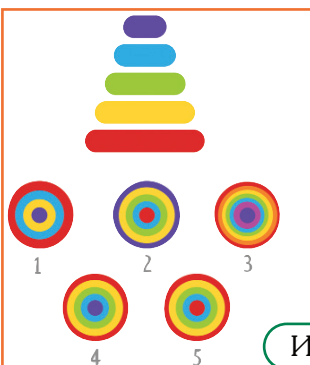
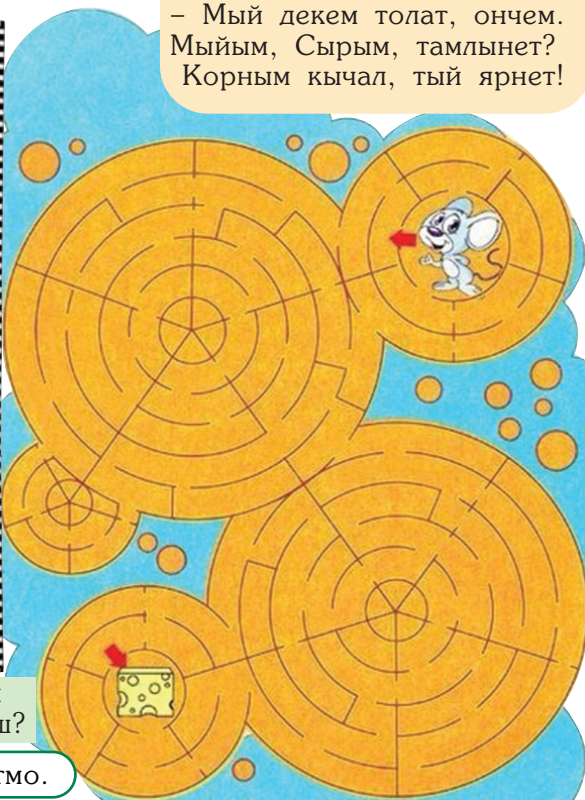
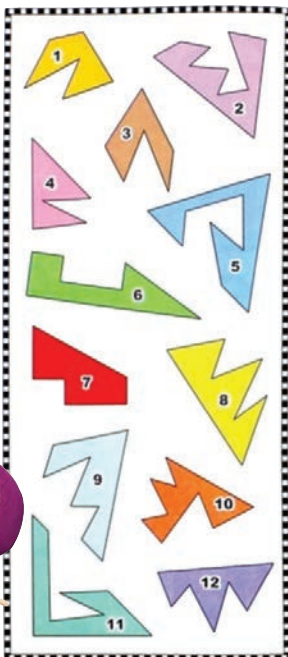
Кажне  
йолчиемын  
мужыржым  
кычал.

	8		12			
3		8		5	=	6
	4		9			
4		2		3	=	5
	6		3			=
	=		=			11
6		6	=			12

Кычкыра Коля:

«Кочнем!»

– Мый декаем толат, ончем.  
Мыйым, Сырым, тамлынет?  
Корным кычал, тый ярнет!



Пирамиде кўшыч кузе  
коеш?



Треугольником могай  
фигур гыч ышташ лиеш?

Интернетысе сўрет-влакым кучылтмо.